

AP 4 TOTALØKONOMI I PLANTEAVL 2016

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Opdelt på bedriftsstørrelser.

I 2016 opnåede den gennemsnitlige planteavlsbedrift et økonomisk resultat, der var væsentligt dårligere end i 2015. Bruttoudbyttet var ca. 235.000 kr. lavere end i 2015.

Stykomkostningerne var ca. 38.000 kr. højere, og dækningsbidraget faldt fra 2,1 mio. kr. pr. bedrift til 1,8 mio. kr. pr. bedrift i 2016.

Kapacitetsomkostningerne steg med 50.000 kr. pr. bedrift. Det samlede resultat af primær drift faldt med 322.000 kr. pr. bedrift.

Finansieringsomkostningerne var 9.000 kr. højere end i 2015, mens afkoblet EU-støtte steg med 17.000 kr., og det samlede driftsresultatet faldt

DEFINITION AF DRIFTSRESULTAT

Bruttoudbytte

- stykomkostninger

- Dækningsbidrag

- Kapacitetsomkostninger

- Resultat af primær drift

+ Afkoblet EU-støtte

- Finansieringsomkostninger

- Driftsresultat

Resultat af primær drift beregnes som bruttoudbytte fratrukket styk- og kapacitetsomkostninger. Driftsresultatet beregnes herefter som resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte minus finansieringsomkostninger.

dermed med ca. 313.000 kr. pr. bedrift.

Totaløkonomien for planteavlsbedrifter i 2016 er analyseret ud fra årsrapporter indberettet til SEGES' Økonomidatabase. Bedrifterne i datamaterialet opfylder kriterierne for at være heltidsplanteavlsbedrifter. Definitionen på en heltidsplanteavlsbedrift er, at mindst

primær omkostning plus afkoblet EU-støtte, minus finansieringsomkostninger landbrug - herunder netto renter, netto forpagtningsudgifter og netto tab på værdipapirer.

BEDRIFTSTYPEDEFINITION

Med virkning fra efteråret 2011 er definitionerne af bedriftstyperne ændret i SEGES' økonomidatabase. Tidligere skulle mindst to tredjedele af standarddækningsbidraget komme fra planteproduktionen. Den nye definition kræver, at mere end 50 pct. af omsætningen kommer fra planteproduktionen, for at bedriften kan karakteriseres som en planteavlsbedrift. I nærværende analyse er de bedrifter, der har en stor indtægt fra aktiviteter uden for planteproduktionen, udeladt.

I andre analyser, der udarbejdes vedrørende økonomi på planteavlsbedrifter, indgår denne supplerende indtjening, da den er med til at skabe virksomhedernes samlede indtjening.

Der er ændret i datagrundlaget og definitionerne, og derfor skal en vurdering af forskelle mellem 2011 - 2016 og tidligere år ske med forsigtighed og med forbehold for ændringer i datagrundlaget. Der foretages normalt en vejning af bedrifter, så resultaterne repræsenterer alle planteavlsbedrifter. I 2013 og 2012 er der ved vejningen anvendt en anden fordeling end i 2011. Fra 2014 og frem har det ikke været muligt at anvende de foreløbigt vejede tal. Vurderingen af tallene fra 2014 og frem i forhold til tidligere skal derfor ske med forsigtighed og med forbehold for ændringer i datagrundlaget.

TABEL 1. UDVIKLING AF RESULTATERNE PÅ HELTIDSPLANTEAVLSBEDRIFTER.

ÅR	2014	2015	2016
Antal regnskaber	760	844	771
Ha dyrket areal, gns. pr. bedrift	212	219	232
BELØB I 1.000 KR.			
Bruttoudbytte	3.105	3.048	2.814
Stykomkostninger	-917	-931	-969
DÆKNINGSBIDRAG	2.188	2.117	1.845
Maskinstation	-185	-187	-199
Afskrivninger mv.	-462	-472	-490
Andre kapacitetsomkostninger inkl. løn	-916	-875	-895
RESULTAT AF PRIMÆR DRIFT	626	583	261
Afkoblet EU-støtte	510	513	530
Finansieringsomkostninger	-767	-748	-756
DRIFTSRESULTAT	368	348	35

50 pct. af standardomsætningen stammer fra plante- produktionen. Standardomsætning beregnes ud fra produktionsomfang og "normalt" bruttoudbytte fra den enkelte produktionsgren. For de mindste bedrifter (under 100 ha) i nærværende analyse er der en større andel af højtstående afgrøder i form af blandt andet bær, frugt med videre i forhold til de større bedrifter. Dette gør, at man ikke direkte kan sammenligne økonomien mellem bedrifter under 100 ha med andre heltidsplanteavlsbedrifter.

Indtjeningen i 2016

Tabel 1 viser resultaterne for planteavlsbedrifter med heltidsbeskæftigelse. I 2016 dyrkede de 771 opgjorte bedrifter 232 hektar i gennemsnit. Bruttoudbyttet for gennemsnitsbedriften som helhed (inklusive andre produktionsgrene end planteavl) var i 2016 på godt 2,8 mio. kr. pr. bedrift i gennemsnit, svarende til ca. 12.130 kr. pr. ha, hvilket svarer til et fald på 13 pct. i forhold til 2015. Ændringen i indtjeningen hænger primært sammen med lave høstudbytter i 2016.

Stykomkostninger

Stykomkostningerne steg fra 2015 til 2016 med ca. 38.000 kr. og udgør i gennemsnit 0,97 mio. kr. Da bruttoudbyttet faldt med 235.000 kr., blev dækningsbidraget ca. 272.000 kr. lavere pr. bedrift i 2016 sammenlignet med 2015.

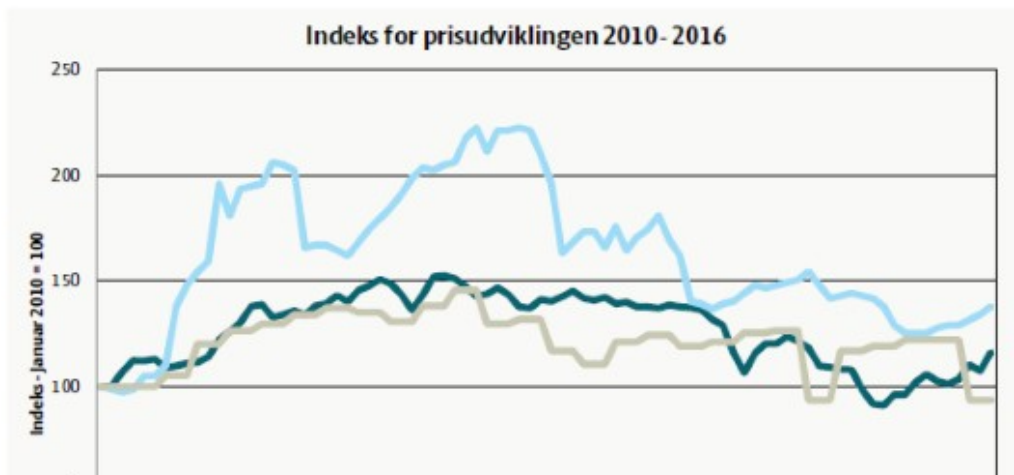
De primære stigninger i stykomkostningerne er en generel stigning på omkostningerne udsæd, gødning, planteværn og diverse, som er steget med mellem 8 pct. og 10 pct.

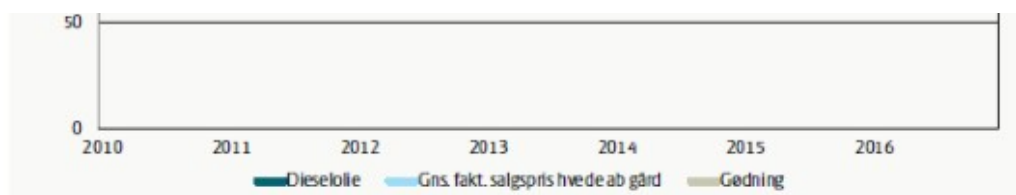
I figur 1 kan der ses et lille fald i indeks for gødningsprisen i 2015 med efterfølgende stigning lidt under tidligere niveau. Derfra har prisen været støt stigende indtil ultimo 2016, hvor den falder igen. Det er derfor umiddelbart ikke prisen på gødning, som kan forklare de øgede omkostninger, men i stedet bl.a. mængden som følge af landbrugspakken, som er en forklarende faktor til de stigende omkostninger på gødning. Salgspriserne for kornafgrøderne har jf. figur 1 været faldende igen nem 2015 og 2016, men har oplevet en lille stigning fra medio 2016, hvilket delvis kan forklare det lavere dækningsbidrag i 2016 i forhold til 2015.

Dækningsbidraget var på 1,8 mio. kr. i gennemsnit pr. bedrift i 2016.

Kapacitetsomkostninger

De samlede kapacitetsomkostninger er steget med 50.000 kr. til knap 1,6 mio. kr. i 2016. I analysen af ma- skinomkostninger konkluderes det, at disse er på samme niveau pr. ha i 2016 som i 2015. Omkostninger til maskinstation steg totalt pr. bedrift i gennemsnit med 12.000 kr. svarende til 7 pct., mens afskrivninger steg med 17.000 kr. De øvrige kapacitetsomkostninger steg med 20.000 kr. og stammer primært fra stigninger i vedligeholdsomkostninger. De gennemsnitlige energi- og brændstofomkostninger er faldet med ca. 5.000 kr., hvilket primært skyldes, at prisen for dieselolie er faldet fra 2015 og indtil medio 2016, se figur 1.

Figur 1. Udvikling i pris for dieselolie, salgspris foderhvede og gødning i perioden 2010-2016 med 2010 som indeks 100. Danmarks statistik og farmtalonline.dk.

Resultatet af den primære drift blev på 261.000 kr. pr. bedrift - eller ca. 1.120 kr. pr. ha i gennemsnit. Der er tale om et fald i resultat af primær drift på 322.000 kr. fra 2015 til 2016. Dette kan sammenholdes med, at resultatet fra 2014 til 2015 faldt med ca. 43.000 kr. Over de seneste to år er resultat af primær drift således faldet med over 365.000 kr. pr. bedrift.

Finansieringsomkostninger er steget med 9.000 kr. pr. bedrift fra 2015 til 2016, hvilket svarer til en stigning på 1 pct. og er dermed stort set status quo. Den afkoblede EU-støtte steg med 17.000 kr. til 530.000 kr. som følge af det øgede areal.

Faldet i resultat af primær drift skyldes primært faldet i bruttoudbyttet, da den største ændring i forhold til 2015 skal findes her.

Driftsresultatet på 35.000 kr. i 2016 er 313.000 kr. lavere end i 2015, hvilket svarer til et fald på 90 pct. Dette resultat giver en dårlig aflønning af ejers egen arbejdsindsats, og der er for den gennemsnitlige bedrift ikke mulighed for forrentning af egenkapital.

Opdeling efter bedriftsstørrelse

Tabel 2 viser driftsresultaterne for bedrifterne opdelt i fem størrelsesgrupper baseret på det samlede dyrkede areal inklusive forpagtninger.

Driftsresultatet er positivt for gennemsnitsbedriften. Det gennemsnitlige driftsresultat for fire af fem størrelsesgrupper er ligeledes positivt. Lavest ligger bedrifterne med 300-400 ha med driftsresultatet på -154.000 kr. Bedste driftsresultat har bedrifterne med 200-300 ha, på 90.000 kr. Bedrifter med 300-400 ha har som den eneste gruppe et negativt driftsresultat.

For gennemsnittet af bedrifterne udgør bruttoudbytte fra planteavl 81 pct., mens det for størrelsesgruppen 0-100 ha kun udgør 65 pct.

Tabel 2 viser, at de samlede aktiver udgør 36,4 mio. kr. i gennemsnit, heraf er de 53 procent gæld. Det svarer til en egenkapital på ca. 19,4 mio. kr. i gennemsnit. Til sammenligning var der i 2015 36,9 mio. kr. i gennemsnitlig aktivmasse og en gældsprocent på 51 pct., svarende til en egenkapital på knap 18,8 mio. kr.

AFKASTNINGSGRADEN viser afkastet fra driften i forhold til den indsatte kapital. Den gennemsnitlige afkastningsgrad er på 0,8. Dette er ikke et tilfredsstillende niveau, da mange investorer ikke vil være tilfredse med en forrentning på 0,8 pct. ved en kapitalbinding på 36,4 mio. kr.

LANDBRUGSAKTIVERNES OMSÆTNINGSHASTIGHED

viser forholdet mellem bruttoudbyttet og landbrugsaktiverne. Det er et udtryk for, hvor stor en aktivitet der er genereret ud fra den investerede kapital. I 2016 er den gennemsnitlige omsætningshastighed på 0,08. Tabel 2 viser, at omsætningshastigheden er større ved de store bedrifter end de mindre, hvilket blandt andet skyldes, at de større bedrifter har en højere andel af forpagtet areal. Generelt understreger niveauet, at planteproduktionen er en driftsgren med store kapitalmæssige krav.

OVERSKUDSGRADEN viser hvor stor en del af bruttoudbyttet, der er tilbage efter

driftsomkostninger er dækket, og hvad der er tilbage til aflønning af kapitalen. I gennemsnit var overskudsgraden på 13,77 kr. men varierede i forhold til bedrifternes størrelse. Bedrifter med 300-400 ha havde en overskudsgrad på 9,14 kr. tilbage til aflønning af kapitalen for hver 100 kr., de generede i bruttoudbytte, mens bedrifter mellem 100-200 ha havde 16,52 kr. tilbage.

SOLIDITETSGRADEN viser bedrifternes egenkapital i forhold til deres samlede aktiver. I gennemsnit var den på 32 pct. - men varierede fra 21 pct. for bedrifter med over 400 ha til 37 pct. for bedrifter med under 100 ha. Soliditetsgraden for planteavlere ser fornuftig ud og viser, at de er forholdsvis modstandsdygtige over for en periode med tab.

GÆLDSPROCENTEN viser den procentandel som gælden udgør af de samlede aktiver, og er i gennemsnit på 53 pct., hvilket er under grænsen for en høj gældsprocent på 70 pct. Bedrifter over 400 ha har dog en gælds- procent på ca. 63 pct.

TABEL 2. RESULTATER FOR HELTIDSBEDRIFTER MED PLANTEAVL OPDELT EFTER STØRRELSE I 2016. HØJVERDIAFGRØDER ER DEFINERET SOM FABRIKSROER, SPISEKARTOFLER, TIDLIGE SPISEKARTOFLER, LÆGGEKARTOFLER, KONSUMERT, GRØNSAGER, FRUGT, BÆR OG ANDET GARTNERI

ANTAL HA	GNS. ALLE BRUG	UNDER 100 HA	100-200 HA	200-300 HA	300-400 HA	OVER 400 HA
Antal bedrifter	771	117	338	145	70	100
Ha i alt	232	67	149	240	343	617
- heraf forpagtet	97	10	42	87	163	351
Areal med lerjord, pct.	51%	64%	57%	60%	51%	40%
Areal med højverdiafgrøder, pct.	10%	21%	9%	10%	12%	10%
BELØB I 1.000 KR.						
BRUTTOUDBYTTE	2.814	1.326	1.696	2.870	3.674	7.660
- heraf planteavl	2.274	857	1.343	2.370	3.137	6.343
DÆKNINGSBIDRAG BEDRIFTSNIVEAU	1.845	915	1.118	1.869	2.368	4.990
Lønomsikringer	235	145	87	209	334	801
Maskinstation	199	75	125	185	281	560
Afskrivninger	490	240	331	510	692	1.146
Andre kapacitetsomkostninger	660	353	472	682	849	1.487
RESULTAT AF PRIMÆR DRIFT	261	102	103	282	212	997
Afkøbet EU-støtte	530	167	342	551	814	1.359
Finansieringsomkostninger	-756	-188	-405	-743	-1.180	-2.326
DRIFTSRESULTAT	35	81	40	90	-154	30
NØGLETAL						
Aktiver i alt - i 1.000 kr.	36.405	17.132	27.778	43.575	50.413	67.813
Soliditetsgrad	32%	37%	35%	31%	29%	21%
Gældsprocent	53%	43%	48%	52%	55%	63%
Afkastningsgrad landbrug	0,80%	0,30%	0,40%	-0,10%	1,60%	3,60%
Landbrugsaktivernes omsætningshastighed	0,08	0,09	0,07	0,07	0,08	0,12
Kapacitetsgrad	1,16	1,13	1,10	1,18	1,10	1,25
Overskudsgrad	13,77	16,23	16,52	16,20	9,14	11,60
KR. PR. HA I GENNEMSNIET						
Dækningsbidrag bedriftsniveau	7.951	13.660	7.504	7.787	6.903	8.088
Resultat af primær drift	1.124	1.526	693	1.176	617	1.615
Driftsresultat	149	1.208	270	376	-449	49

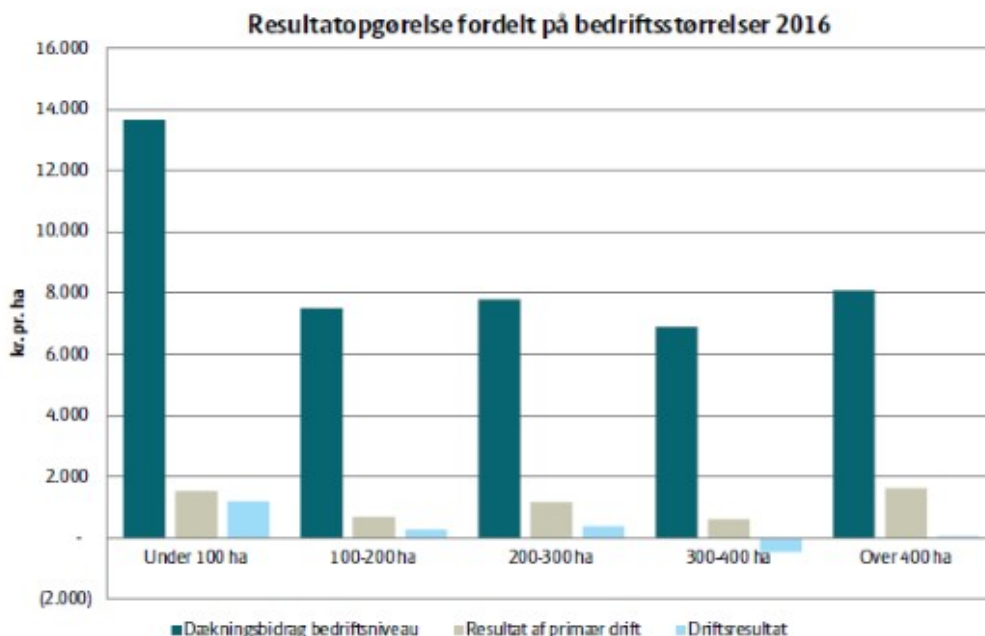
Forskellen i bedriftenes resultater og aktivmasse, gæld med videre mellem årene skyldes blandt andet, at det ikke er præcis de samme bedrifter, der indgår i analyserne. Derfor kan ændringer i resultater sammenholdt med 2015 og tidligere år ikke opgøres præcist, men nærværende analyser giver en indikation af retning og niveau. Der skal samtidigt gøres opmærksom på, at gruppen under 100 ha har en væsentligt større andel højbærdefrøer (ca. 21 pct. af arealet i gennemsnit - mod knap 10 pct. af arealet i gennemsnit for alle bedrifter uanset størrelse), således at deres resultat målt i kr. pr. ha vil afvige fra de andre grupper. Andelen af bedrifter i denne gruppe er imidlertid relativt lille, så det ikke påvirker resultatet af gennemsnittet i væsentlig grad, men der skal tages hensyn til disse, hvis man vil sammenligne økonomien mellem størrelse på bedrifterne.

Figur 2 viser dækningsbidrag, resultat af primær drift og driftsresultat omregnet til kr. pr. ha for de enkelte bedriftsstørrelser.

Investerings- og finansieringsbehov

Tabel 3 viser nøgletal for investeringsomfanget på bedrifterne. Da afskrivningerne er en vurdering af aktivernes værdiforringelse, skal der investeres i samme størrelsesorden som afskrivningerne for at opretholde samme standard på produktionsapparatet.

Den investeringssum, der overstiger afskrivningerne, kaldes nettoinvesteringerne og er en værdiforøgelse på bedriften. Finansieringsbehovet er beregnet som årets resultat før skat, korregeret for afskrivninger, reguleringer, andre tilbageførsler vedrørende finansaktiver og gæld samt privat udtræk.

Figur 2. Resultatopgørelse opdelt efter bedriftsstørrelser. Driftsresultaterne i de forskellige størrelsesgrupper skal vurderes under hensyntagen til, at der er væsentlige forskelle i hvor stor andel planteproduktionen udgør. Særligt er der forskel på, hvor stor andel specialafgrøder udgør i de enkelte grupper. Bedrifter under 100 ha har stor andel af specialafgrøder (21pct.).

**TABEL 3. INVESTERINGS- OG FINANSIERINGSBEHOV FOR HELTIDSBEDRIFTER MED PLANTEAVL OPDELT EFTER BE-
DRIFTSSTØRRELSE, 2016**

ANTAL HA INVESTERING I	GNS. ALLE BRUG	UNDER 100 HA	100- 200 HA	200- 300 HA	300- 400 HA	OVER 400 HA
Antal ha gns.	232	67	149	240	343	617
Maskiner	309	134	184	316	519	781
Driftsbygninger	176	72	46	151	549	514
Inventar husdyrbrug og andet	22	-4	4	19	78	76
Grundforbedringer	18	0	9	45	17	32
Landbrugsinvesteringer, afskrivningsberettigede i alt	524	201	242	531	1.164	1.403
Afskrivninger mv. landbrug	490	240	331	510	692	1.146
Nettoinvesteringer, produktion	35	-39	-89	21	472	257
Jord	557	167	288	759	1.106	1.154
Immaterielle aktiver	4	2	1	7	6	8
Nettoinvesteringer, landbrug	595	131	200	787	1.584	1.418
Beboelse og biler samt aktiver uden for landbrug	156	69	83	272	380	174
Samlede investeringer	1.241	440	614	1.569	2.656	2.738
Likviditet efter reg. og privat	522	303	349	544	803	1.139
Likviditetsoverskud/-behov	-719	-138	-265	-1.025	-1.853	-1.599
Selvfinansiering, %	42%	69%	57%	35%	30%	42%
Nettoinvestering landbrug, kr. pr. ha	2.566	1.949	1.343	3.278	4.619	2.299

Datamaterialet til tabel 3 er i 2015 opdateret med en mere præcis specifikation af investeringerne, hvorfor en direkte sammenligning med analyser tidligere end 2015 ikke er mulig. Det er dog en klar tendens, at der er investeret mindre i 2016 end de tidligere år. Der er en negativ nettoinvestering i driften for alle grupperinger, hvilket betyder, at den samlede værdi af produktionsanlæg er blevet mindre efter afskrivninger. Der geninvesteres så at sige for lidt. Dette hænger også sammen med de stigende vedligeholdelseskostninger, som er set i maskinomkostningsanalysen, da ældre maskiner som udgangspunkt kræver mere vedligeholdelse.

Til gengæld investeres der i store mængder jord. Der er samlet set positive samlede investeringer for alle grupperinger - opvejet af investeringer i jord, øvrige materialer og aktiver uden for landbruget.

Der er i gennemsnit et negativt likviditetsoverskud, som betyder, at der investeres mere, end likviditeten stiger. Den gennemsnitlige selvfinansieringsgrad er på 42 pct., men hvor bedrifter mellem 300-400 ha ligger helt nede på 30 pct. modsat bedrifter under 100 ha, som har en selvfinansieringsgrad på 69 pct.